

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора економічних наук,
професора Телєтова Олександра Сергійовича
на дисертаційну роботу Щербатої Тетяни Сергіївни на тему:
«Розвиток партнерських відносин підприємств з вищими навчальними
закладами», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - «Економіка та управління
підприємствами (за видами економічної діяльності)»**

1. Актуальність обраної теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

Досвід як українських так і провідних зарубіжних вищих навчальних закладів свідчить, що розвиток сучасного ВНЗ не може здійснюватися інакше, як через інноваційний процес вдосконалення освіти так і через розвиток партнерських стосунків з промисловими підприємствами, компаніями, установами тощо. У складній економічній ситуації скоріше виживуть тільки ті з них, яким вдасться поєднати науково-інноваційну діяльність з набуттям ще під час навчання значного практичного досвіду, а після закінчення з гідним позиціонуванням на відповідному ринку праці.

Сучасні зміни умов господарювання, стрімкий розвиток глобалізаційних та інтеграційних процесів супроводжуються активізуванням розвитку партнерських відносин підприємств. Особливої уваги заслуговує співпраця підприємств з вищими навчальними закладами (ВНЗ), оскільки такий вид співпраці потребує специфічного підходу. Представники керівної ланки підприємств намагаються розвивати партнерські відносини з ВНЗ не маючи достатньо обґрунтованої інформаційної бази для прийняття ефективних управлінських рішень.

В умовах переходу до інноваційної економіки, товаризації відносин обміну та зростання ролі інформації як економічного ресурсу, в Україні визріли соціально-економічні умови формування ринку інформаційних технологій. Проведення наукових досліджень у сфері управлінні вищими навчальними закладами, а також у створенні та поглибленні партнерських стосунків з майбутніми роботодавцями дозволить якнайкраще задіяти інтелектуальний потенціал ВНЗ для ефективного поєднання теорії з практикою у освітньому просторі. В нових економічних умовах, коли характерну для Радянського Союзу функцію розподілу випускників закладів вищої освіти зруйновано, партнерські стосунки між ВНЗ та суб'єктами економічної діяльності стають дедалі необхіднішими та актуальнішими.

Менеджери сучасних підприємств, компаній, установ все більше скаржаться, що їм хотілося б мати фахівців, як більш адаптованих до конкретних умов фірми, так і володіючих різнобічними найсучаснішими технологіями, зокрема ІТ-технологіями.

Дослідження науковців щодо понять «партнер», «партнерські відносини підприємства», постійно зростає, однак, фрагментарний характер у напрацюваннях обумовлює відсутність єдності поглядів щодо формування класифікації видів партнерських відносин підприємства, визначення їх цінності тощо.

З огляду на означені вище питання, тему дисертаційної роботи Щербатої Тетяни Сергіївни на тему: «Розвиток партнерських відносин підприємств з вищими навчальними закладами», мету, поставлені завдання і окреслені напрями дослідження слід визнати актуальними. У своїх дослідженнях автор, спираючись на досягнення світової науки, використовуючи досвід діяльності вітчизняних закладів вищої освіти, обґрунтував підходи до вирішення найбільш актуальних проблем теорії, методики та організації довгострокових взаємовигідних партнерських стосунків ВНЗ та роботодавців для забезпечення конкурентоспроможності кожного з них у глобальному економічному просторі.

Дисертація відповідає проблематиці актуальних наукових досліджень, результати досліджень вирисовувались при виконанні кафедральної науково-дослідної роботи «Організаційно-економічне забезпечення синергізму інноваційних процесів у ланцюгах вартості» (номер державної реєстрації 0113U005297), а також відповідає науковому напрямку кафедри менеджменту організацій «Механізм оцінювання та підвищення ефективності інноваційних процесів» (номер державної реєстрації 0117U004469).

2. Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації Щербатої Тетяни Сергіївни базуються на вивчені наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців, матеріалів періодичних видань, економічних оглядів, статистичних матеріалів, результатів авторських досліджень, що засвідчує їхню обґрунтованість.

Автором проведено змістовний аналіз за темою роботи, на основі якого запропоновано розвинути класифікацію партнерських відносин підприємства з ВНЗ. Використання таких методів дослідження, як порівняння,

узагальнення, конкретизації, групування, анкетування, емпіричного дослідження, експертних оцінок, системного підходу, аналізу і синтезу доводять обґрунтованість наукових досліджень та наведених наукових результатів.

Мета дисертаційної роботи відповідає обраній темі. Об'єкт і предмет визначено правильно. Зміст сформульованих наукових завдань логічно узгоджений, їх кількість можна вважати достатньою для розкриття обраної теми дослідження Щербатої Т.С.

В дисертаційному дослідженні обґрунтовано важливість розвитку співпраці підприємств з вищими навчальними закладами. Проведено ґрунтовний аналіз праць вітчизняних та зарубіжних вчених, які працювали над даною проблематикою. Опираючись на результати аналізування літературних джерел, автором розвинуто класифікацію партнерських відносин підприємств (с. 32). Окрім того, дисертантом проведено аналіз закордонного досвіду розвитку партнерських відносин підприємств з ВНЗ (с. 62-76). Автор систематизував бізнес-процеси ІТ-підприємств на засадах виокремлення його видів (продуктового, аутсорсингового та змішаного). Також дисертаційна робота містить пропозиції автора щодо удосконалення моделі вибору ВНЗ як партнера ІТ-підприємства (с.129) та моделі визначення рівня цінності партнерських відносин з ВНЗ ІТ-підприємством (с.140).

Висновки, що наводяться в кінці розділів дисертації, є узагальненням досліджень та основою сформульованих практичних рекомендацій.

Викладене вище свідчить про обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, що викладено у дисертаційній роботі Щербатої Т.С.

3. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження і достовірність отриманих результатів, висновків та рекомендацій

Наукові положення Щербатої Т.С. сформульовані самостійно та відображають особистий внесок дисертанта в розвиток економічної науки. Проведений аналіз дисертаційної роботи, публікацій та автореферату автора дозволяє підтвердити наявність елементів наукової новизни, які викладено системно та послідовно.

На основі детального та ґрунтовного аналізу літературних джерел розвинуто класифікацію видів партнерських відносин підприємства з ВНЗ, до якої додані наступні класифікаційні ознаки: рівень новизни, цілі формування,

тип господарської взаємодії, регулярність операцій, характер впливу на середовище (с. 32 дисертації та с. 6 автореферату).

Автором вперше систематизовано бізнес-процеси ІТ-підприємств на засадах виокремлення його видів (продуктового, аутсорсингового та змішаного), що дає змогу реалізувати раціональний вибір ВНЗ (с. 109 дисертації та с. 10 автореферату).

Автором удосконалено модель вибору ВНЗ як потенційного партнера ІТ-підприємства, що, на відміну від існуючих, дозволяє врахувати особливості партнерських відносин саме з ІТ-підприємствами та ґрунтується на врахуванні цілей, завдань, особливостей діяльності продуктового, аутсорсингового та змішаного виду ІТ-підприємства (с. 129 дисертації та с. 12 автореферату).

Також автором розвинуто послідовність вибору стратегії розвитку партнерських відносин ІТ-підприємства з ВНЗ, що здійснюється на основі розробленої автором матриці та враховує значення інтегральних показників індивідуальної та функціональної цінності партнерських відносин (с. 140 дисертації та с. 13 автореферату).

Науковим здобутком автора можна вважати удосконалену модель визначення рівня цінності партнерських відносин з ВНЗ ІТ-підприємством, що дає змогу, на основі низки показників оцінювання показників індивідуальної та функціональної складових, прийняти оптимальне управлінське рішення.

4. Аналіз літератури, використаної в дисертаційному дослідженні

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертації, в тому числі офіційних статистичних даних, матеріалів періодичних видань, результатів експертних досліджень, економічних оглядів, інформації управлінської звітності ІТ-підприємств, нормативно-правових актів органів державної влади.

Перелік використаної літератури в дисертаційній роботі Щербатої Т. С. складає 194 найменування.

5. Аналіз публікацій автора за темою дисертаційного дослідження

За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 15 наукових праць. Щербата Т.С. опублікувала 7 статей у наукових фахових

виданнях України, з них 4 публікації у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних. Окрім того, автором опубліковано 7 тез доповідей науково-практичних конференцій.

Публікації автора мають широку географію (м. Львів, м. Одеса, м. Суми, м. Херсон, м. Хмельницький). Автореферат та опубліковані наукові праці у повній мірі відображають зміст дисертаційної роботи. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідно до вимог.

6. Практична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи

Практичну цінність мають отримані в процесі наукового дослідження Щербатої Т.С. результати, які заслуговують на використання в процесах розвитку партнерських відносин підприємств з ВНЗ. Зокрема, представляють інтерес такі положення:

- модель вибору ВНЗ як потенційного партнера ІТ-підприємства;
- класифікація видів партнерських відносин підприємства з ВНЗ;
- модель визначення рівня цінності партнерських відносин з ВНЗ ІТ-підприємством.

Основні результати дисертаційної роботи впроваджено у діяльність вітчизняних суб'єктів господарювання, зокрема: ТзОВ «КУБ СТУДІО» (довідка № 7 від 12.05.2017 р.), ТзОВ «Завод Електронпобутприлад» (довідка № 59-318 від 21.08.2017 р.).

Отримані результати дисертаційної роботи впроваджені у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та застосовуються при викладанні дисципліни «Консалтинг» (для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» усіх форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент») (довідка № 67-01-1463 від 07.09.2017 р.).

7. Відповідність теми профілю дисертації

Дисертація Щербатої Т.С. виконана державною мовою, якою автор володіє у професійному плані досконало. Стиль дисертації відповідає вимогам, що висуваються до наукових праць такого рівня, а також відзначається системністю та послідовністю.

Представлені автореферат, рукопис дисертації та графічний матеріал у повній мірі відображають зміст роботи, відповідають паспорту спеціальності

08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), які висуваються до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

8. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

У цілому позитивно оцінюючи наукові результати, отримані в дисертаційному дослідженні та їх практичне значення, слід зазначити окремі дискусійні моменти та висловити деякі зауваження стосовно роботи Щербатої Т.С.:

1. Темою дисертаційного дослідження є “Розвиток партнерських відносин підприємств з вищими навчальними закладами”, а об’єкт та предмет дослідження продекларовані як “процеси розвитку партнерських відносин ІТ-підприємств з ВНЗ” та “теоретико-методичні та методико-прикладні положення розвитку партнерських відносин ІТ-підприємства з ВНЗ” відповідно. Оскільки за текстом роботи йдеться лише про такі підприємства та на с. 164 дисертації відмічено, що “...маркетинг в інформаційно-технологічному виробництві істотно відрізняється від маркетингу в інших галузях економіки”, краще було б зазначити саме ІТ-підприємства в назві теми дисертації.

2. На рис. 1.2 (с. 27) наведено узагальнюючі поняття партнерських відносин підприємства, але не зазначені ні автор того чи іншого поняття, ні джерело. І хоч за текстом підрозділу 1.1 наведено прізвища іноземних й вітчизняних вчених, робота б значно виграла, якби основні наукові школи, вчені та джерела були б наведені в зведеній таблиці.

3. У підрозділі 2.3 “Аналізування стану партнерства між ІТ-підприємствами та ВНЗ в Україні” (с. 103-105) присутні деякі неточності. Так, на с. 103 зазначено, що “... в Україні існує більше дванадцяти ІТ-підприємств, кількість працівників в яких перевищує 800 чоловік. ... До нашої вибірки підприємств потрапили ІТ-підприємства з різною чисельністю працівників (рис. 2.17)”. Але під рисунком 2.17 підпис: “Розподіл досліджуваних підприємств Львівщини (за розміром) ...”. Тому, по-перше, не зрозуміло дані “менше 200 — 26,2%”, “200-500 — 34,7%”, “більше 500 — 39,1%” стосуються всієї України чи тільки Львівської області. Окрім того викликає сумнів, що ІТ-підприємств з кількістю працівників до 200 чоловік на 10% менше, ніж підприємств з кількістю працюючих більше 500 чоловік.

4. Не зрозуміло, чому для з’ясування цінності наведено приклад співпраці саме з ІТ-підприємством Qubstudio, що має за наведеним в роботі

обрахунком (с. 145, с. 146) найменший результуючий показник цінності. Окрім того графічна інтерпретація за типом зображення на рис. 3.10 (с. 147) дисертації та на рис. 4 (с. 14) автореферату доречно, коли враховані коефіцієнти вагомості й можна оцінити кожний з однойменних показників порівнюваних між собою ІТ-підприємств.

5. У третьому розділі на рис. 3.3 (с. 129), рис. 3.8 (с. 140) дисертації та на рис. 2 (с. 12), рис. 3 (с. 13) автореферату наведені “Модель вибору ВНЗ як потенційного партнера ІТ-підприємства” та “Модель визначення рівня цінності партнерських відносин з ВНЗ ІТ-підприємством” відповідно, але в роботі не наведено прикладів, як ці моделі працюють на практиці; від цього дисертація значно виграла б.

Але наведені дискусійні положення і зауваження не знижують рівня наукової новизни та практичного значення проведеного Щербатою Т.С. дослідження.

9. Загальний висновок

Дисертація Щербатої Т.С. на тему «Розвиток партнерських відносин підприємств з вищим навчальними закладами» є завершеним дослідженням в межах поставлених завдань, у якому, на підставі проведених автором досліджень, розроблені науково обгрунтовані засади особливостей розвитку партнерства підприємств з ВНЗ. За рівнем наукової новизни наведені у дисертаційній роботі результати відповідають вимогам, що висувуються до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Тема роботи, об'єкт та предмет дослідження, її зміст, а також положення та висновки відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Текст автореферату повною мірою відповідає змісту дисертаційної роботи Щербатої Т.С. Дисертація оформлена у відповідності до вимог МОН України, зокрема пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року.

Відповідно до існуючих вимог, положення та результати дисертаційної роботи опубліковано у фахових виданнях та у виданнях, що входять до науко метричних баз даних. Результати досліджень Щербатої Т.С. обговорені та схвалені на науково-практичних конференціях різного рівня.

Представлені у дисертаційній роботі результати, як свідчать документи, знайшли своє впровадження у практичній діяльності вітчизняних підприємств.

Таким чином, на підставі аналізу дисертації Щербатої Т.С., автореферату, публікацій здобувача можна зробити висновок про те, що дисертаційна робота виконана на належному теоретичному та методичному рівні, відповідає вимогам до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), а її автор, Щербата Тетяна Сергіївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри маркетингу та
управління інноваційною діяльністю
Сумського державного університету
МОН України

О.С. Телетов

«Підпис д.е.н., професора О.С.Телетова засвідчую»:
вчений секретар університету

А.І. Рубан

Підпис засвідчую
Начальник ВК